

לגעת בעבר

הסקר הארכיאולוגי של ישראל

בחלק השמאלי של המסך נמצאת מפת ריבועי הסקר ("סטטוסים") בפריסה ארצית, על רקע של תצלום לוויין (Google) ובעתיד תתווסף גם מפה טופוגרפית. לחיצה על ריבוע סקר במפה יעלה את הנתונים אודותיו. קרוב המפה מאפשר צפייה באתרים המופיעים כנקודות צהובות. הקלדה על נקודת אתר מאפשרת גישה אל תיאורו תוך צפייה גם באיורים. אפשרות גישה אחרת היא דרך רשימת המפות שנמצאת בפתיח. יש גם אפשרות לחיפוש מורכב על פי תזאורוס הכולל מאות סוגי שרידים. רשימת השרידים מופיעה לפני התיאור.

לאתר הסקר באנגלית, החופף לאתר בעברית (שימו לב למקף תחתון אחרי ה-newmap):

http://www.antiquities.org.il/survey/newmap_en.a

sp

ד"ר שיאון עפר, רע"ן סקרים תחום חפירות וסקר

האגודה לסקר ארכיאולוגי של ישראל הוקמה בשנת 1964 כדי לסקור באופן שיטתי את כל האתרים הארכיאולוגיים בתחומי ארץ ישראל, ולפרסמם לציבור ולקהילה הארכיאולוגית. פעילות הסקר התרחבה אחרי 1967 והגיעה לשיאה בשנות השמונים בסקר החרום בנגב. בעשורים האחרונים חלה ירידה במספר סקרי המפה אך מצד שני חלה התקדמות משמעותית באיכות המחקרים המתבססים על הסקרים הארכיאולוגיים. מאז הקמת רשות העתיקות הועברו ענייני הסקר הארכיאולוגי בישראל לטיפולו. עד 2006 מפות הסקר נערכו ופורסמו כספרי סקר, ומאז 2006 הסקר מתפרסם באתר האינטרנט של רשות העתיקות.

אתר הסקר של רשות העתיקות
<http://www.antiquities.org.il/survey/newmap.asp>

נא להיכנס רק דרך: Google Chrome) כולל כ- 20 מפות. האתר נוח ונגיש.

שונות

פעילות
 חינוכית

תצוגות
 ארכיאולוגיות

מינהל
 שימור

חפירות
 ארכיאולוגיות

חפירות ארכיאולוגיות

ב"גבעת יונה" באשדוד נחשפו ממצאים ארכיאולוגיים המאששים את קיומם של חיים במקום בתקופת הנביא

בחפירה שניהלה רשות העתיקות במימון "חופית" - החברה לפיתוח התיירות באשדוד נחשף בסיס של מצודה גדולה ששכנה במקום בתקופה בית ראשון

בחפירת בדיקה ארכיאולוגית שניהלה רשות העתיקות בגבעת יונה באשדוד לפני עבודות פיתוח של "חופית" - החברה לפיתוח התיירות בעיר, נמצאו שרידי קירות מסיביים ברוחב של יותר מ-1 מטר, המתוארכים לסוף המאה השמינית ותחילת המאה ה-7 לפני הספירה. לפי הערכת מנהל החפירה, דימיטרי יגורוב מרשות העתיקות, קירות אלו היוו מסד למבנה גדול, וזמנם - ימי הבית הראשון - זמן פועלו של הנביא יונה, שחי במאה ה-8 לפני הספירה, ונדע כנביא שנבלע ע"י דג לאחר שסירב להביא בשורה קשה ליושבי נינוה. במסורות מוסלמיות, התקדשה "גבעת יונה" כנקודת ציון לקברו של יונה הנביא ("נבי יונה"), ולפני כעשור הכריזה על המקום "אתרא קדישא" כציון לקברו של יונה.

ממצא שרידי הקירות מצטרף לממצאים מחפירה שהתקיימה בסמוך לאתר זה בשנות ה-60. על פי הממצאים, יש לראות בשרידים מסד רציני של מבנה, ששימש כמיצד או מצודה מימי הבית הראשון. לדברי סער גנור, ארכיאולוג מחוז אשקלון ברשות העתיקות, "גבעת יונה, שנישאת לכדי 50 מ' מעל פני הים, היא הגבעה הגבוהה ביותר באשדוד, ממנה ניתן לצפות לעבר הים, אל תל מור - בנקודת השפך של נחל לכיש שיתכן ששימש כנמל קדום, ואל תל אשדוד. בשל המיקום האסטרטגי, אין להתפלא על מציאתם של שרידי מצודה שצפתה על האזור בתקופת הבית הראשון.

* צילום: סער גנור, באדיבות רשות העתיקות.

ב"גבעת יונה", באשדוד, המזוהה כמקום קבורתו של הנביא לפי מסורות שונות, נחשפו ממצאים ארכיאולוגיים המאששים את קיומם של חיים במקום בתקופתו - תקופת בית ראשון.

חפירות ארכיאולוגיות

לדברי סער גנור, "קיימות שתי אפשרויות באשר למי שאכלס את המצודה בימים ההם: יש אפשרות שהיא נשלטה בידי האשורים - שליטי האזור בתקופת הברזל, ויתכן שישב בה יאשיהו מלך יהודה, שידוע כי כבש מהאשורים שטחים ושלט באשדוד- ים במאה ה-7 לפני הספירה.

אדי בן ליש, מנכ"ל חברת "חופית" לפיתוח התיירות באשדוד מונה ע"י ראש עיריית אשדוד, ד"ר יחיאל לסרי, כיו"ר ועדת היגוי בתחום הארכיאולוגיה, והוא פועל בשיתוף עם רשות העתיקות להעמיק את הטיפול באיתור ממצאים ארכיאולוגיים והפוך אותם למנוף מרכזי לקידום התיירות לעיר. "העיר אשדוד הייתה יישוב מרכזי בימי קדם, ובורכה בממצאים שמטילים אור מרתק על החיים, התרבות והפולקלור באזורנו בעת הקדומה. אנו מקדמים בברכה כל תגלית ונפעל לשמר את הממצאים היטב, כחלק מעידוד התיירות לאשדוד וממיצובה כעיר בעלת שורשים הנטועים עמוק בתולדות העם היהודי וההתיישבות באזור".

מינהל שימור

כנס השימור הארצי

התרבות תרמה רבות להעלאת המודעות לצורך בהגנה על משאבי המורשת בעולם ולשימורם.

בכינוס יידונו התמורות שחלו בפרשנות של האמנה למורשת עולמית, באמנות מקבילות ובהמלצות למיניהן, במהלך ארבעת העשורים ויוצגו היבטים מגוונים של המחקר, העיון והעשייה בתחום שימור המורשת בישראל.

הכינוס הראשון יתקיים בבצלאל, ירושלים, ב-25 בנובמבר 2012.

אתר הכנס:

<http://conference.iaa-conservation.org.il>

מינהל שימור ברשות העתיקות הוביל מהלך לכינוס כנס שנתי בשימור מורשת התרבות. מטרת הכינוס ליצור במה לחשיפת העשייה והמחקר בתחומי השימור השונים בישראל (ארכיאולוגיה, אדריכלות, מוזיאונים, נוף, ארכיונים וכו').

התועלות הצפויות ממיסוד כנס שימור ארצי הן: קידום את שיח השימור בישראל, חשיפה של העשייה ושל החידושים בתחומי השימור בארץ ובעולם, שיתוף ידע וניסיון נרכש, יצירת הזדמנות להידוק שיתופי פעולה בתחום שימור מורשת התרבות בארץ, קידום צוות מקצועי של משמרים, של אדריכלים ומתכננים הרגישים לשימור, הגברת המודעות לנושא שימור המורשת על גווניה בקרב הציבור הרחב ובקרב הקהילה המקצועית והאקדמית ויצירת תשתית לפרסום מדעי ומקצועי בשימור בשפה העברית.

במטרה ליצור שיתוף פעולה רחב בין גופי השימור בארץ והאקדמיה, קמה ועדת היגוי רחבה, בה נציגים מכל הגופים הרואים עצמם חלק מהעשייה ומהמחקר בנושא. ועדת ההיגוי היא גוף דמוקרטי, מתווה הדרך של הכינוסים. מתוכה תקום לכל כינוס ועדת כנס מצומצמת, שתקדם את ענייני הכנס על כל היבטיו.

הכינוס הראשון

בנובמבר 2012 ימלאו 40 שנה לאמנת המורשת העולמית. האמנה שהפגישה בין מורשת הטבע למורשת

תצוגות ארכיאולוגיות

"ורפא ירפא", רפואה בימי קדם ובימי התחדשות היישוב בארץ ישראל – תצוגה בבית חולים רמב"ם

אוסף מימי ראשית התחדשות היישוב בארץ ישראל הכולל פריטים מסוף המאה היט' וראשית המאה הכ' אשר נאספו ע"י ד"ר אלכס וילנסקי מבית החולים רמב"ם ומוצגים באדיבות מדעטק – המוזיאון הלאומי למדע, טכנולוגיה וחלל, חיפה.

התצוגה ממוקמת באולם הכניסה הראשי.

למידע נוסף על התצוגה

לתצוגות נוספות ברחבי הארץ - ללא תשלום

התצוגה מתמקדת בנושא הבריאות בארץ ישראל ובדרכים להשיגה ולשומרה.

מקדמת דנא השקיע האדם משאבים רבים כדי לשמור על שלמות גופו ונפשו, להתגבר על מחלות ולהאריך ימים. מאמצים אלה באו לידי ביטוי הן בשמירה ומניעה והן באמצעי טיפול שונים בעת מחלה בעזרת הרפואה ו/או האמונה.

הבריאות, על פי ההגדרה של ארגון הבריאות העולמי, איננה רק העדר מחלה, אלא משקפת מצב מושלם של רווחה גופנית, נפשית וחברתית ומאפשרת לנהל חיים פוריים מבחינה חברתית וכלכלית. בריאותו של האדם נשמרת על ידי טיפול אצל רופאים, אולם לאדם עצמו יכולת רבה לשמור על בריאותו באמצעות פעילות גופנית, תזונה מאוזנת והפחתת מתחים. גישה זו אינה חדשה וכבר בימי קדם ניתן למצוא עדויות לשמירת בריאות הציבור והקפדה על ההיגיינה. קול מבשר לגישה הזו ניתן למצא בתפיסתו של הרמב"ם, אשר על שמו נקרא בית החולים ולו מיוחסים ראשי התיבות של המילה 'בריאות': בולם רוגזו יפחית אוכלו ויגביר תנועתו.

התערוכה מורכבת משני אוספים המתייחסים לתקופות שונות בתולדות ארץ ישראל:

אוסף ארכיאולוגי הכולל פריטים החל מהתקופה הכנענית ועד שלהי התקופה המוסלמית. ממצאים אלה מוצגים באדיבות רשות העתיקות.

פעילות חינוכית

לרגל 50 שנים ליישוב קיסריה: עשרות משפחות השתתפו בהפנינג ארכיאולוגי ססגוני

הנמוכה, גילו את דפנות תעלת המים - וחלקם מצאו שברי כלי חרס וזכוכיות שנזרקו כפסולת בעת העתיקה בתעלה כאשר חדלה להזרים מים לעיר.

לדברי עינת קאשי, מנהלת שלוחת מרכז ארכיאולוגי קיסריה ברשות העתיקות, "המרכז הארכיאולוגי של רשות העתיקות משקיע משאבים רבים בחיזוק מודעות התושבים לשמירה על אתרי העתיקות שבסביבתם. בסיום יום הפעילות הביעו התושבים את התפעלותם מהחוויה ומהערך המוסף שהיא טמנה בחובה. כמו כן, הם גילו עניין רב בשרידי אמות המים העתיקות. פעילויות מסוג זה מחזקות את הקשר בין הקהילה לעבר העשיר של האזור, ומסייעות בשמירתה של קיסריה לדורות הבאים."

* מתחם הסדנאות, באדיבות רשות העתיקות.

עשרות משפחות מקיסריה הגיעו לחוף האקוודוקט לחגיגות 50 שנה ליישוב.

האירוע הקהילתי אורגן על ידי רשות העתיקות והמרכז הקהילתי בקיסריה, ביוזמת החברה לפיתוח קיסריה שבקשה ליצור יום קהילתי הנקשר למורשת המקומית. רשות העתיקות - החושפת, חוקרת ומשמרת את עתיקות קיסריה, הובילה את הפעילות, בדגש על שתי אמות המים העתיקות בחוף האקוודוקט, ושרידיהן המצויים בחוף.

באירוע הוקם מתחם של סדנאות יצירה ובו עיטרו כלי חרס בקישוטים כבימי קדם, יצרו 'אוסטרקון' - שבר חרס עליו כתבו בעת העתיקה, התנסו בפענוח כתב עתיק, והתחפשו לדמויות מעברה של העיר. כמו כן, הוצגו ממצאים אותנטיים עתיקים שנמצאו באזור.

במהלך הפעילות הוזמנו המשפחות לסיור על תוואי שתי אמות המים העתיקות בחוף - אמת המים הגבוהה בעלת הקשתות, שאורכה כ-15 ק"מ ובעבר הובילה מים מעין צברין לקיסריה, והאמה המזרחית לה, הצמודה לקרקע, ובשל כך מכונה 'האמה הנמוכה' - שהזרימה מים מסכר נחל תנינים אל קיסריה, ונבנתה במאה הרביעית לספירה. מסלול הסיור הסתיים בהגעת המשתתפים לריבועי החפירה הארכיאולוגית החינוכית של רשות העתיקות, שהיו ממוקמים באזור החוף. במוקדי החפירה השתתפו התושבים בחפירה הארכיאולוגית אותנטית תוך שימוש בכלי עבודה מתאימים, חשפו את שרידי אמת המים

שונות

לרגל חג הפסח: פעילויות וסדנאות ברחבי הארץ עם רשות העתיקות

* המרכזים הארכיאולוגיים-חינוכיים של רשות העתיקות יפעילו במהלך חול המועד ברחבי הארץ סדנאות לילדים - פעילות חווייתית ללא תשלום או בתשלום סמלי, החושפת את המשתתפים לעולם הממצאים העשיר שנתגלה בחפירות ארכיאולוגיות, והיכרות עם העולם המצרי הקדום. למידע על הפעילויות

מידע למתנדבים

* רשות העתיקות מודעת לרצון הקיים אצל רבים מהארץ ומחו"ל לקחת חלק במפעלי החפירות והשימור המתקיימים ברחבי הארץ לאורך כל חודשי השנה. הרשות מאפשרת למתעניינים להתנדב בפרויקטים שהיא מקיימת, במטרה לחבר את הציבור באופן מעשי למורשת התרבותית של הארץ. למידע על המתנדבים

הודעות לעיתונות

* תגובת רשות העתיקות לפסק דין שופט - בית המשפט המחוזי ב-ים בנושא 'משפט הזיופים'

* חיפשו עתיקות ומצאו סורגים

כנסים וימי עיון

* מבט אל העבר חידושים בארכיאולוגיה התשע"ב סדרת ערבי עיון בשיתוף רשות העתיקות (2 במאי, 18:30 - 20:30, יד יצחק בן-צבי, רח' אברבנאל 12, ירושלים)

עריכה והפקה מירב שי תכנים יולי שוורץ, יעל פורמן-נעמן, מירב שי, ד"ר עופר שיאון, עינת קאשי

עריכה גרפית ערן צירמן תודות ענבל בצלאל-פיצסקי

